

ОЦІНКА ІНФОРМОВАНOSTІ НАСЕЛЕННЯ ЩОДО СВОГО ВІЛ-СТАТУСУ ТА ЗАХВОРЮВАНЬ НА ГЕПАТИТ В І С, РИЗИКІВ ЇХ ВИНИКНЕННЯ В УКРАЇНІ

Сапричова Лариса Віталіївна

асистент кафедри пропедевтики внутрішньої медицини і фізичної реабілітації
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,

Шокало Ірина Володимирівна

асистент кафедри пропедевтики внутрішньої медицини і фізичної реабілітації
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,

Сердюк Катерина Олексіївна

студентка 5 курсу медичного факультету Харківського
національного університету імені В. Н. Каразіна

Україна

Україна посідає перше місце в Європі серед поширеності захворювання на ВІЛ інфекцію та вірусні гепатити В і С. За даними всесвітньої організації охорони здоров'я та Європейського центру контролю та профілактики захворюваності в Україні продовжує зростати кількість нових випадків інфікування ВІЛ та смертей від СНІДу. На початок 2019 року в Україні налічувалося 237 тисяч осіб із ВІЛ-інфекцією, понад 40% з яких не знають про свій ВІЛ-статус. Тобто, майже кожен другий ВІЛ-інфікований українець не знає про свій статус. Статистика щодо розповсюдженості вірусних гепатитів не втішна. За статистикою ООН, лише кожна 20 людина знає про своє захворювання на гепатит. Загалом, 5% населення країни інфіковані вірусним гепатитом С та 1,5% - вірусним гепатитом В. Як було вказано вище, більшість не знає про свій діагноз, як наслідок, не отримує лікування, що підвищує ризики виникнення ускладнень, розповсюдженості та смертності. Лише 6,2% осіб з гепатитом С перебуває під медичним наглядом, а з гепатитом В – лише 3% [1,2].

За оціночними даними Центру громадського здоров'я, станом на 01.01.2023 рік, в Україні проживає близько 257 тисяч ВІЛ-позитивних людей. З них лише 79% знає про свій статус, а антиретровірусну терапію отримує лише 77%. Майже половина людей із ВІЛ-інфекцією (43%) дізнається про свій статус на пізніх стадіях [2]. У листопаді 2023 року в Україні офіційно зареєстровано 948 нових випадків ВІЛ-інфекції, у 297 пацієнтів діагностовано СНІД, а 141 людина померла від СНІДу.

З початком повномасштабного вторгнення ситуація щодо захворюваності на вірусні гепатити та ВІЛ погіршилася. По-перше, це пов'язано з міграцією населення. Люди були вимушені покинути свої домівки, переїхати в інші регіони країни, а деякі виїхали взагалі за межі України. Ті пацієнти, які знали свій статус, стояли на обліку і отримували антиретровірусну терапію, були змушені на деякий час перервати лікування, бо не мали достатньої кількості препаратів. Особливо це стосується південно-східних регіонів. Через ускладнення доступу до медичної допомоги в деяких регіонах країни, внаслідок поранень, сексуального насильства, ризик інфікування вірусними гепатитами та ВІЛ значно зріс [3]. Не варто нехтувати й інформаційним простором. Війна змушує населення менше звертати увагу на профілактику та обізнаність щодо захворюваності й це зрозуміло, але прогнози через це вкрай невтішні. Також слід врахувати популярність та зростання антивакцинаторського руху, що в свою чергу підвищує ризик захворювання на гепатит В.

Ще хочеться звернути увагу на таку категорію пацієнтів, як військовослужбовці. Це ті люди, які щодня боронять нашу країну, щосекунди дивляться у вічі смерті і, звичайно, мають різного роду травми та пошкодження. І тут постають декілька проблем: по-перше, велика кількість людей, що була призвана до збройних сил, ніколи не обстежувались і не обізнані щодо свого ВІЛ-статусу та інфікованості на вірусні гепатит В і С. По-друге, надаючи первинну медичну допомогу, люди постійно контактують із кров'ю, що призводить до збільшення кількості інфікованих. По-третє, велика кількість осіб для

врятування життя на полі бою потребують негайного переливання крові, яка не завжди обстежена вірусні гепатити та ВІЛ-інфекцію.

Обізнаність щодо небезпечних вірусних інфекцій, шляхів їх передачі, ризиків виникнення, знання свого статусу дає можливість при виявленні позитивного результату почати раннє лікування та знизити ризик зараження інших осіб.

Мета роботи. Оцінити ступінь інформованості щодо свого ВІЛ статусу та захворювань на гепатити В і С, ризики виникнення цих захворювань серед учасників анкетування.

Матеріали та методи. Було проведено анкетування серед 100 учасників, середнім віком 22 роки. Серед опитаних 80% жінок, 20% чоловіків. Оцінювалася інформованість щодо ВІЛ статусу, захворювань на гепатити В і С та наявність вакцинації на гепатит В. Також, оцінювалися фактори ризику зараження на ВІЛ та гепатити В і С за допомогою наступних питань: чи був контакт з кров'ю, незахищений статевий акт, відвідування стоматолога, манікюр/педикюр не особистим інструментом, татуювання та вживання ін'єкційних наркотиків.

Результати. Під час аналізу результатів опитування було виявлено, що 41,7% учасників не знають свій ВІЛ-статус, а 48,3% опитаних не здавали аналізи на визначення гепатитів В і С. Вакцинованими від гепатиту В є 65% опитаних. Оцінюючи ризики зараження в опитуваних, було виявлено: 23,3 % мали контакт з кров'ю, 21,7% мали незахищений статевий акт, 33,3% користуються послугами манікюру та педикюру не особистим інструментом, 21,7% робили татуювання та одна людина серед опитаних вживала ін'єкційні наркотики. Проте, на питання: «Чи погодилися б ви зараз здати тести на виявлення ВІЛ та гепатитів В і С?» - більшість відповіли «Так» (85% опитаних), інша частина відповіла «Ні», бо знає результат.

Висновки. Більше третини учасників анкетування не знають свій ВІЛ статус та чи є в них гепатити В і С. Також, більше ніж у половини опитаних є або були ризики зараження. Такі результати є невтішними та підтверджують вище

наведену статистику щодо обізнаності свого ВІЛ статусу та захворюваності на гепатити В і С.

Отже, потрібно більше інформувати людей про такі захворювання, як ВІЛ/СНІД, вірусні гепатити В і С. Необхідно інформувати населення, в першу чергу, щодо профілактики цих захворювань. В Україні діє немало профілактичних заходів щодо попередження ВІЛ-інфекції та інфікування вірусними гепатитами В і С [4]. Основні з них: можливість щорічного проходження тестування на ВІЛ та виявлення інфікування на вірусні гепатити В і С; використання презервативів; статеве виховання; медикаментозна доконтактна профілактика і постконтактна профілактика; діє програма обміну шприців та метадонова програма для людей, які вживають ін'єкційні наркотики; уникнення контактів з кров'ю та біологічними рідинами інших людей; використовувати лише стерильні інструменти під час проведення косметичних процедур; наявність індивідуальних засобів особистої гігієни [5]. Крім того, має бути високе охоплення вакцинації від гепатиту В (кожна людина має отримати три дози вакцини на першому році життя) [6]. Але не слід забувати, що вакцинація доступна в будь-якому віці.

ВІЛ та вірусні гепатити – це глобальна проблема людства, тому для боротьби з ними розроблено безліч програм та інструментів, які допомагають успішно їх лікувати. Україна, враховуючи поширеність цих захворювань, є активним учасником цих програм. Тому дуже важливою є інформаційна доступність серед усіх верст населення щодо лікувальних та профілактичних програм [7, 8].

Також необхідно інформувати людей про те, що діагностика та лікування ВІЛ-інфекції в Україні є абсолютно безкоштовним та анонімним. За розголошення інформації про стан пацієнта лікар несе особисту кримінальну відповідальність. Існують різноманітні швидкі тести, які протягом 10-15 хвилин можуть виявити наявність інфекції у людини. І для цього не обов'язково звертатися до центрів СНІДу, достатньо звернутися до сімейного лікаря чи будь-якого лікаря в амбулаторії первинної медичної допомоги [9].

ВІЛ-інфекція та вірусні гепатити В і С, як і більшість інших хвороб, впливають на погіршення якості життя, призводять до тяжких ускладнень, втрати працездатності та передчасній смерті. Тому протидія поширенню цих хвороб є важливим завданням охорони здоров'я, а в профілактиці цих захворювань кожен особисто має бути зацікавленим.

ВІЛ-інфекція-це серйозна хвороба, яке потребує постійного контролю та щоденного невтомного прийому антиретровірусних препаратів, якими держава гарантовано забезпечує пацієнтів [1]. І ще дуже важливо пам'ятати, що ВІЛ-це хвороба, а не вирок.

Література:

1. Державна стратегія протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу та вірусним гепатитам до 2030 року [Електронний ресурс]. URL: <https://moz.gov.ua/article/health/derzhavna-strategija-protidii-vil-infekciisnidu-tuberkulozu-ta-virusnim-gepatitam-do-2030-roku->
2. Центр громадського здоров'я МОЗ України «Статистика ВІЛ і ТБ в Україні: серпень 2023 року» [Електронний ресурс]. URL: <https://phc.org.ua/news/statistika-vil-i-tb-v-ukraini-serpen-2023-roku>
3. ВІЛ та Гепатит В і С: в Україні різко зросли показники захворюваності [Електронний ресурс]. URL: <https://mynizhyn.com/news/ukraina-i-svit/30744-vil-ta-gepatit-b-c-v-ukrayini-rizko-zrosli-pokazniki-zaxvoriuvanosti.html>
4. Петренко В. І. Сучасний погляд на проблему поєднаної потрійної інфекції: туберкульозу, ВІЛ/СНІДу, гепатитів В і С / В. І. Петренко // Туберкульоз, легеневі хвороби, ВІЛ-інфекція. - 2012. - № 4. - С. 5-12. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tlkhvil_2012_4_3.
5. Голубовська О. А. Роль первинної медичної допомоги хворим на гемоконтактні інфекції (ВІЛ-інфекція та гепатити В і С) / О. А. Голубовська, О. І. Висоцька, О. В. Безродна // Інфекційні хвороби. - 2017. - № 1. - С. 5-8. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/InfKhvor_2017_1_3.

6. Лях Т.Л. Зміст, форми та методи соціально-педагогічної профілактики ВІЛ/СНІДу серед бездоглядних дітей / Т. Л. Лях, В. Г. Середа // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка : зб. наук. пр. / [гол. ред. М. О. Носко]. – Чернігів : ЧНПУ, 2014. – Вип. 122. – Сер. Педагогічні науки. – С. 151–154.
7. Соціальна робота з людьми, які живуть із ВІЛ, СНІДом. Методичний посібник для проведення курсів підвищення кваліфікації / Т.Семигіна, О.Банас, Н.Венедиктова та ін. – Київ, Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006 р. – 620 с
8. Інфекційні хвороби /за ред.д.мед.н., проф. В.П.Малого, ак. НАМН України, д.мед.н. М. А. Андрейчина.- Львів: «Магнолія 2006», 2018. – 1373с.
9. Інфекційні хвороби /за ред. О. А. Голубовської. Київ «Медицина», 2018. – 686 с.